

BİR AZ DOLAŞACAĞIM

HAZIRLAYAN: ERCAN YILMAZ
ÇEVİRİ: ŞÊXO FÎLÎK

ÇAĞDAŞ KÜRT EDEBİYATI
ÖYKÜ SEÇKİSİ

♥ can
öykü

BİR AZ DOLAŞACAĞIM

ÇAĞDAŞ KÜRT EDEBİYATI
ÖYKÜ SEÇKİSİ

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Nisan 2016, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Editör: Faruk Duman

Düzeltili: Ebru Aydın, Mert Tokur

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş
Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-3192-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750731921

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

BİRAZ DOLAŞACAĞIM

ÇAĞDAŞ KÜRT EDEBİYATI
ÖYKÜ SEÇKİSİ

Hazırlayan
Ercan yılmaz

Kürtçe aslından çeviren
Şêxo Fîlik

İçindekiler

DİLEK AĞACI - Mehmet Dicle	9
KESİK KULAK - Helim Yüsvi.....	23
SAKLI CEHENNEM - Bawer Rûken	31
GECİKMiŞ BİR ALIN YAZISI - Amed Çeko Jiyan	37
NAYLON TORBA - Brahîm Ronîzêr	41
BONCUKLU KOLYE - Fatma Savci	47
ÇIÇINO - Mihemed Şarman	51
DÖNMEDİLER - Lorîn S Doğan	61
FISILTI - Sidar Jir.....	65
KANLI PINAR - Lokman Ayebe.....	73
KORKU - H. Kovan Baqî	83
SİĞİL - Yaqob Tilermenî	85
Öykülerin Yer Aldığı Kitaplar	99
Özgeçmişler	100

DİLEK AĞACI

Mehmet Dicle

Reşê, her akşam kocasının önünden sofrayı kaldırır, evinin Büyük Cami Sokağı'na açılan kapısını ardına kadar açar, çeyizlik karyolasında sırtüstü uzanıp bacaklarını açarak beklerdi. Kasabanın erkekleri, az sonra Büyük Cami Sokağı'na doğru açılan kapının önünde oluşacak kuyrukta, önlere bir yer kapabilmenin telaşıyla son lokmalarını yutmadan yemek sonrası sigaralarını yakar; sigaralarının son nefesini evin açık kapısına doğru havaya savururlardı.

Herkesin birbirini iyi bildiği o kalabalıkta, nedense kimse kimseyi tanımaz, kimse kimseyle selamlaşmaz hatta kimse kimseyi görmezdi. Reşê'nin kapısında, alçak damlı duvar diplerinden kıvrılarak Asûs'un karanlık sokaklarına doğru uzadıkça uzayan bekleyişe her gece yeni birileri dahil olur, gece karanlığında parlayıp sönen sigaralarıyla ateşböceklerini andırırlardı.

Reşê'nin kendine yakın gördüğü bir arkadaşına ve o arkadaşının da komşu kadınlardan birine anlattığına göre, kocası Şino askerdeyken başlamış her şey: "İlkin küçük kaynım Fedlo yanaştı bana." Dediğine göre o zamanlar daha on altı ya da on yedisindeymiş.

"O gece sadece ayaklarımı öptü Fedlo. Topuklarımdan yukarıya elini dahi sürmedi. Ayak parmaklarımı te-

ker teker öpüyordu. Aklını oynatmıştı sanki. Topuğumu, ayaklarımın altını... Midesi nasıl kaldırıdıysa? Gıdıklanıyordum gıdıklanmasına ama uyanık olduğumu anlar diye ses çıkarmıyordum. 'Daha çocuk o, akli ermez böyle şeylere,' diyordum içimden. Yine de ağzının üstüne tek-meyi koymayı aklımdan geçirmedim değil. Ama bu sefer de kaynanam uyanacak ve asıl rezalet o zaman çıkacak diye yüreğim ağzımda atarken istediysen de sesimi çıkaramazdım. Gece arkadaşlarla içmiştir, yarın da yaptıklarından utanır diye ümit etmekle kaldım."

Reşê'ye umudunu kaybettiren, o geceyi izleyen diğ-er gecelermiş. Meğerse o gece, birbirine hiç benzemeyecek bundan sonraki gecelerin çocuk yüzlü habercisiymiş sadece. Ne sarhoşmuş Fedlo ne de ertesi sabah yaptıklarından utanır gibi bir hali varmış. Üstelik zamanla topuk-larla da yetinmez olmuş. Sonra, Fedlo eve yalnız gelme-meye başlamış. Şino askerden dönene kadar, Asûs'ta ne-redeyse eve getirmedik arkadaşı kalmamış Fedlo'nun. Her gece başka başka. Alnı yeni sivilcelenen ergenlerden yetmiş yaşındaki ihtiyarlara kadar.

Reşê'nin yine arkadaşına anlattığına göre; ilk zaman-larda gelenlerin hepsi Fedlo yaşlarındaymış ve çoğu zan-gır zangır titremekten hiçbir şey yapamadan, ağlamaklı kalkıp gidiyormuş. İlk deneyimin verdiği korku ve heye-candan kuruyan dudaklarını, Reşê'nin dudaklarıyla ıslat-mak umuduyla uzatmışlarsa da her seferinde Reşê'nin bir ölününkini aratmayan kuru dudaklarıyla karşılaşmış-lar. Hepsi de Fedlo ile yaşıt olan bu yeniyetme gençlerin gözleri, eyerlenip ilk defa gün ışığına çıkarılan tayların gözleri gibi kocaman ve kanlı kanlıymış.

Fedlo çalışmamasına rağmen hali vakti günden güne iyileşiyormuş. "Kim bilir nereden getiriyor bu paraları," diyormuş Reşê, arkadaşına. Fedlo bir gün olsun eve eli boş dönmez olmuş. O güne kadar adını dahi duymadıkları

yiyecekler, görmeye hiç alışık olmadıkları rengârenk ve kokulu sabunlar evlerinin müdavimi haline gelmiş. Kış aylarında her türden meyve sebze, yazları ise gazoz eksik olmazmış dolaplarından. “Dolabım çeşit çeşit kolonyalarla, kremlerle, şekerleme ve lokumlarla doldu taşı. Yanılmıyorsam askerdeyken Şîno’ya da kaç sefer para göndermiş. Hatta daha kaynanam hayattayken onun kefenini ve sabununu bile, o tedarik etmiş meğerse,” diyormuş Reşê, kolonyasını ve kremlerini paylaşmaktan çekinmediği arkadaşına.

Her gece çekirge sürüsü gibi kapılarına ve pencerelerine üşüşüp sabahın ilk ışıklarıyla dağılan bu kalabalıktan kaynanasının haberdar olup olmadığını kimse bilmiyormuş ama onun son zamanlardaki o neşesi, ömrünün son demlerinde de olsa elde ettiği bu bolluğa şükredip durması ve bunu bir daha kaybetmemek için dualar etmesi kimsenin gözünden kaçmıyormuş. Tıpkı, yaşından dolayı artık avlanamadığı için açlıktan kırılmak üzere olan yaşlı bir kurdun, her şeyden umudunu kesip ölmeyi beklediği bir anda ayağına gelen nasibiyle karnını doyurduktan sonra, ömrünün geri kalanını, yaşamın kendisine sunduğu bu iyiliğe şükrederek geçirmek üzere kimsenin onu rahatsız etmeyeceği bir köşeye çekilmesi gibi.

Şîno’nun askerden dönmesi ve Fedlo’nun evlenip ayrı bir eve taşınması, Reşê’nin misafirlerinin ayağını kesmiş. Ta ki birkaç ay sonra, gecenin bir vaktinde, Reşê’nin penceresinin önünde yanıp sönen bir izmaritin fırsatını bulduğu bir anda içeri sıvışmasıyla son bulmuş. Ertesi gece izmaritler birkaç ay öncekinden daha çok yanıp sönmeye başlamış evin önünde. Reşê, bu birkaç aylık süre zarfında, o askerdeyken yaşadıklarını Şîno’ya anlatmayı çok istiyormuş. Fedlo’yu, Fedlo’nun arkadaşlarını, onu çeyizlik karyolasında ziyaret edenleri... Bir bir anlatmak için içi gidiyormuş ama kocasının yüzüne bakar bakmaz

anlatmayı düşündüğü şeylerden pişmanlık duyup vazgeçiyormuş. Cesaretinin olmayışına aldırmayıp gözünü karartan bir kararlılıkla, “Sen askerdeyken...” diye söze her başladığında, Şino da her defasında aynı kararlılıkla lafını kesiyormuş, “Sorma, çok çektim askerdeyken!” Donuk ifadeli yüzünü ve boş bakışlarını tavana dikerek Reşê'nin dinlemekten yorulup uyuyakaldığının bile farkına varmadan, saatlerce askerde yaşadıklarını anlatırmış. O gece gözleri uykuya kapanan Reşê, bir daha da açmamış gözlerini. Yemek yaparken, çamaşır yıkarken, temizlik yaparken karyolasına uzanıp ziyaretine gelenleri uğurlarken bile Reşê'nin gözleri artık hep kapalıymış. Herkes, her şey bir kokuda anlam bulmuş Reşê'nin karanlık dünyasında. Ziyaretine gelenleri de kokularından tanıyormuş artık. Ruhsuz, renksiz, yüzsüz... Ziyaretçilerinden sonuncusunu da gönderdikten sonra avluya çıkıp böğüre böğüre kusmasını saymazsak hiçbiri onun yüreğinde en küçük bir duygu uyandırmıyormuş. Avluda, bir müddet, ateş basmış yüzünü sabahın serinliğine verip kocasının yanına geri dönüyormuş. Kollarını kocasının boynuna dolayıp öylece uyuyakalıyormuş.

“Açlık kokusu bütün kokulardan daha önce hissedilir. Karanlığın çökmesiyle evin önünde bitiverir.” İçinden, akşamdan kalan yemeği ısıtıp açlık kokanın önüne koymak geçermiş her zaman. Belki acıdığından belki de bütün kokuların içinden en dayanılmazı o olduğundan. Cami kokusu haftada bir, diğer kokular hemen hemen her gece gelirmiş Reşê'nin ziyaretine. Birbirinden farklı sigara kokuları, tebeşir kokusu, çürük diş kokusu, hacı yağı kokusu, asker elbisesi, soyulmuş odun, soğan, içki, sarmısak... Bütün kokular, biri ötekine karışmaksızın evlerinin önünde “bir”leşip tek bir kokuya dönüşürmüş. Son koku da Reşê'nin odasına yayıldıktan sonra, doğan yeni günle birlikte kasabada yeni bir hayat başlarmış. Gece, anlatıl-

ması görülmesinden daha utanç verici bir rüya olup unutulmak üzere bilinçdışına sürülmüş.

Dağların arasından kıvrıla kıvrıla gelip nefes nefese Asûs'a varan, kömür ve asfalt tozundan kararmış, sabahın ilk treninden, çoğu biletsiz, yolcular inerdi. İş olanlar işine, işsizler kahvehanelerin ve güneşli duvar diplerinin yolunu tutmadan, evvela kasaba meydanında toplanan kalabalığa karışır, kasabaya dair o günün söylentilerine kulak kabartırlardı. Kalabalıktan biri gibi görünmek için de, köylülerin satmak için kasaba meydanına sergilediklerine alıcı gözüyle bakıp, hemen hemen hepsinin tadına baktıktan sonra satıcılarla sıkı bir pazarlığa girerlerdi. Reşê'nin adı uluorta hiçbir yerde anılmazdı. Sorulacak olsa; ne belediye reisi, ne imamı, ne kumandanı... Onu kimse tanımazdı. Hatta kasabanın nüfus müdürü bile nüfus kayıtlarında böyle bir isme rastlamadığına dair Allahlı, kitaplı büyük yeminler edebilir; dolmuş şoförleri bıyık altından zamparaca sırtarak, "Öyle biri bugüne dek dolmuşuma binmiş değil!" derdi. Sadece çarşı pazarda karşılaşan kadınlar, onun adını birbirilerinin dudaklarının ucundan okur, içlerinden lanetler yağdırırlardı ona ve adına. Eve varır varmaz da kadınlıkları böylesine bir lekeyle anılmadığı için sadaka vermeyi ihmal etmezlerdi; kocalarının, akşamları erkenden çıkıp nereye gittiğini ve geldiklerinde neden onlara sırt çevirip uyuduklarını bile bile... Reşê'nin sırrına akıl sır erdiremiyorlardı. Kocalarını bu denli, kendi odasına çekecek ne vardı Reşê'de? Ya da yeniyetme oğullarını, bir ayağı çukurda babalarını, bunamış dedelerini...

Yine aynı arkadaşının anlattığına göre asker elbisesi kokan, bir gece Reşê'ye, "Ben bu kasabada oldukça kimse senin kılına bile dokunamaz," demiş. Cami kokan ise, "Sen yeryüzünün cennetisin," demiş. Şair Naso da her gece, onunla geçirdiği bir önceki geceye atfen yazdığı şiirle-

rini okurmuş. Dışarıda, Reşê'yi ziyaret etmek için ayazda bekleyen kalabalık, Naso'nun bitmek bilmeyen şiirlerine de Naso'ya da okkalı küfürler savururken o, çırılçıplak, çeyiz sandığının üzerine çıkıp gözleri kapalı Reşê'ye yazdığı son şiirini okurmuş. "Kasabamızda şiirden anlayan tek kişi sensin. Senden başka beni dinleyen yok," dermiş, Reşê'nin kendisini dinleyip dinlemediğine emin olmayan Şair Naso. Yan odada, elleri bacaklarının arasında, yüzü duvara dönük yatan Şino'nun, uyanık olup olmadığını kimsenin bilmediği gibi.

Şino da hayata ihtiyar doğanlardanmış. Yılları eski-tip ömürlerinin doruğuna gururla varanlar gibi değilmiş. On dördünde de otuzunda da ihtiyar. Borcunu öder gibi yaşarmış ve borcundan bir an önce kurtulmak için ömrünün geri kalanını uyuyarak tüketirmiş. Eskiden nadiren de olsa konuşur, insan içine çıkar, eli iş tutarmış. "Askerden döndü döneli sünepe herifin teki olup çıktı," söylenmelerine karşı çıkan Reşê, onlarla aynı fikirde değilmiş, "Duvağımı kaldırdıktan sonra sırtını dönüp horul horul uyuyan Şino mu askerden önce böyle değildi?"

Şino, hayata olan borcunu uyuyarak ödemeye devam etmişse de kasabanın gözleri hep açıkmiş. Haftalar, aylar su gibi geçmiş; çocukluktan gençliğe adım atan yeni yüzler evlerinin önündeki kalabalıkta birikmiş. Adını kimse anmamasına rağmen, Reşê'nin namı civar köylere kadar ulaşmış. Naminin ulaştığı yerlerde, gözünü dışarıdan alamayanlara da gün doğmuş. Yıllardır büyük bir umut ve hasretle yolunu gözledikleri gemi eninde sonunda bekledikleri limana yanaşmış gibi çocuksu bir sabırsızlıkla Asûs'a akmışlar.

Birkaç günde bir gelip bahçelerinden topladıkları meyveyi ve katığı sattıktan sonra akşam treniyle evlerinin yolunu tutan köylüler, kasabaya artık günübürlük gelmeye başlamış. Gelenlerin çoğu akşamları da eve dönmez ol-

muş. Ya bir tanıdıklarının evine sermişler postu ya da Reşê'nin evinin önünde sabahlamışlar. Gitgide kimsenin tanımadığı şehirli insanlar peyda olmuş Asûs'un sokaklarında. "Bu kadar güzel bir kasabanın adını nasıl olur da bugüne kadar duymamışız, hayret!" diyerek gezinirlerken, Asûs'un ayyaşları ile tanışıp yakınlık kurmuşlar. Kasabanın تنها yerlerinde ve soğuk su başlarında mangal yakıp içmekten artakalan zamanlarında, kahvehanelerde Fedlo'yu aramışlar. Tabii Fedlo'yu arayıp bulmanın artık imkânsız olmaktan çıktığı güne kadar... Artık kimse Fedlo'yu kumar masasından kaldırıp kahvehanelerin dip köşelerine çekerek kulağına bir şeyler fısıldamıyormuş. O sene yeni yerine taşınan postanenin boşalttığı binayı otele çeviren Fedlo'yu arayanların işi böylece daha da kolaylaşmış.

Otelin açılış töreninde kaymakamından, belediye başkanına, karakol komutanına kadar bütün kasaba eşrafı hazır bulunmuş. Kasabanın uzun zamandır, özellikle son yıllarda, böyle bir hizmete ihtiyacı olduğundan dem vurup Fedlo'yu tebrik ve takdir etmişler. Tören sonunda, Asûs'un gelişip kalkınması için herkesi kasabaya faydalı böyle hizmetlerde bulunmaya davet etmeyi de ihmal etmemişler. Öyle de olmuş. Daha haftası bile dolmadan hayırsever bir kasabalı, Fedlo Otel'in hemen yanında yirmi dört saat hizmet veren lüks bir restoran açmış. Kûto da eskiden horoz dövüştürdüğü dükkânını restore edip birahaneye çevirmiş. Sonraları, horoz dövüştüren birkaç dostunun ısrarına dayanamayıp birahanenin ortasına içinde horoz dövüşü yapılmaya uygun büyükçe bir kafes yaptırmış. Kasabanın ilk birahanesi olan bu mekânda, ne kimse Kûto'nun horozu kadar bira içebilmiş ne de hiçbir horoz onun horozunu yenebilmiş. Kasabalılar, horoz dövüşünü seyrederken bir taraftan da keyifle soğuk biralarını yudumlamışlar.

*Mehmet Dicle, Helim Yüsv, Bawer Rûken, Amed Çeko Jıyan,
Brahim Ronîzêr, Fatma Savci, Mihemed Şarman, Lorin S Doğan,
Sîdar Jîr, Lokman Ayebe, H. Kovan Baqî, Yağob Tilermenî...*

Büyük çoğunluğu Türkiye'de yaşayan, öykülerini anadillerinde, Kürtçe yazan genç öykücüler... Öykülerin Türkçe çevirilerini Şêxo Filik, editöryal hazırlıklarını Ercan y Yılmaz yaptı. Okuyunca göreceksiniz, Kürt edebiyatı, geleneksel anlatım sanatlarını kullanarak toplumla kültürel bir bağ kurmakla kalmıyor, gerçekçi edebiyat geleneğini, modern ve postmodern anlatı yöntemlerini ve ülkemizde öykünün bugün geldiği noktanın tüm olanaklarını Kürtçeye taşıyor. Bu başarılı yazarların çizdiği manzaranın acısını, yarasını ve mizahını elinizdeki kitapta bulabilirsiniz. İyi okumalar.

